

አዋጅ ቁጥር/2018

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አዋጅ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት በአንቀጽ ፴፬ ንዑስ አንቀጽ ፭ መሠረት እንዲሁም አንቀጽ ፸፰ ንዑስ አንቀጽ (፭) መሠረት የግል እና የቤተሰብ የሕግ ጉዳዮችን አስመልክቶ የሚነሱ አለመግባባቶችን በፈቃደኝነት ላይ በተመሰረተ ሁኔታ በባህላዊና በሃይማኖት ሕጎች ለመዳኘት የሚቻል በመሆኑ፤

የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤትና የክልል ምክር ቤቶች እነዚህን ተቋማት በሌሉ ጊዜ እንደአስፈላጊነቱ እንዲያቋቁሙ በተሰጣቸው ስልጣን መሰረት የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በሀገራችን ተቋቁመው የሚገኙ በመሆኑ፤

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች እንደ አንድ የሀገራችን የፍትህ አካል የዳኝነት ነጻነታቸው፤ ተጠያቂነት የሰፈነበት አሰራር መዘርጋታቸው፤ ቀልጣፋና ተደራሽነት ያለው የዳኝነት አገልግሎት መስጠታቸውን ማረጋገጥ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

ለፍርድ ቤቶቹ ዘለቂታዊ እድገትና ጥንካሬ የሚሰራ የፍርድ ቤት አስተዳደር ጉባዔ ማቋቋምና የፍትህ አስተዳደር ስርዓት መዘርጋታቸውን ማረጋገጥ በማስፈለጉ፤

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶችን አቋም ለማጠናከር የወጣው አዋጅ ቁጥር ፻፹፰/፲፱፻፪ ከጸደቀበት ከሩብ ምዕተ ዓመት በላይ ያለፈና በዚህ ጊዜ ውስጥ የተከናወኑ የህግ ማዕቀፍ ለውጦችና ነባራዊ ሁኔታዎችን ባገናዘበ የተሻሻለ አዋጅ መተካት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፸፰(፭) እንዲሁም አንቀጽ ፶፭ (፩) መሠረት የሚከተለው ታውጏል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

፩ አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አዋጅ ቁጥር/..... ” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

፪ ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

፩ “ዳኛ” ማለት በሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ውስጥ በየትኛውም ደረጃ ተሹሞ የሚሠራ ዳኛ ነው።

፪ “ፕሬዝዳንት እና ምክትል ፕሬዝዳንት” ማለት እንደየቅደም ተከተላቸው የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንትና ምክትል ፕሬዝዳንት፣ የከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤትና የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት ነው።

፫ “ተጠሪ ዳኛ” ማለት የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤትና የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ምድብ ችሎቶች ኃላፊዎች ሆነው የየምድብ ችሎቶቻቸውን ሥራ የሚመሩ ዳኞች ናቸው።

፬ “የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች” ማለት የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት፣ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት እና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ናቸው።

፭ “የሥነ ሥርዓት ሕጎች” ማለት በዚህ አዋጅ ስልጣን በተሰጠው አካል የሚወጡ ሽሪዓውን መሰረት ያደረጉ የሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ስነስርዓት ህጎች፣ በአሁኑ ወቅት በፍርድ ቤቶቹ በስራ ላይ የሚገኘውን በ፲፱፻፶፰ የወጣው የፍትሐብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግና ማሻሻያዎቹን ይጨምራል።

፮ “ጉባዔ” ማለት በዚህ አዋጅ የተቋቋመው የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባኤ ነው።

፯ “የፌዴራል ፍርድ ቤቶች የዳኝነት አስተዳደር ጉባዔ” ማለት በአዋጅ ቁጥር ፩ሺ፪፻፴፫/፪ሺ፲፫ የተቋቋመው ጉባኤ ነው።

፰ “የአስተዳደር ሠራተኛ” ማለት ከዳኛ፣ ረዳት ዳኛ፣ ሬጅስትራርና ሌሎች በጉባዔው በሹመት ከሚመደቡ ሰራተኞችና ኃላፊዎች ውጭ ያሉ ሁሉንም የሽሪዓ ፍርድ ቤትና አስተዳደር ጉባዔው ሰራተኛን ያጠቃልላል።

፱ “መሰረታዊ የሽሪዓ ህግ አተረጓጎም ስህተት” ማለት ቀጥሎ ከተዘረዘሩት መካከል አንዱና ፍትህን የሚያዛባ ጉልህ የሽሪዓ ህግ ስህተት ያለበትና በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፮(፫) መሰረት በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ሊታይ የሚችል የይግባኝ ሂደቶችን የጨረሰ፤

ሀ) የሽሪዓ ህግን አላግባብ የሚተረጎም ወይም ለጉዳዩ አግባብነት የሌለው የሽሪዓ ህግ ምንጭ የሚጠቅስ፤

ለ) በዳኝነት ታይቶ ሊወሰን የሚችል አንድን ጉዳይ የክስ ምክንያት የለውም በማለት ውድቅ በማድረግ የተሰጠ፤

ሐ) በፍርድ አፈጻጸም ሂደት ከዋናው ፍርድ ጋር የማይገናኝ ትዕዛዝ የተሰጠበት፤

መ) ጉዳዩን አይቶ የመወሰን ስልጣን ሳይኖር የተሰጠ ወይም

ሠ) ከፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አስገዳጅ የህግ ትርጉም ጋር በመቃረን የተሰጠ፤

የመጨረሻ ውሳኔ፣ ፍርድ፣ ብይን ወይም ትዕዛዝ ነው።

፫ መቋቋም

፩ ተጠሪነቱ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሆነ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት፤

፪ ተጠሪነታቸው ለፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የሆኑ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት እና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ መሰረት ተቋቁመዋል።

ክፍል ሁለት

ስለ ፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የወል ዳኝነት ስልጣን

፬ መሠረቱ

፩ በፌዴራል መንግስቱ ህጎች በፌዴራል መንግስቱ ስልጣን ስር መሆናቸው በተገለጹ ባለጉዳዮችና ቦታዎች የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ከዚህ በታች በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ የወል የዳኝነት ሥልጣን ይኖራቸዋል፤

ሀ) ጥያቄ ያስከተለው ጋብቻ በሽሪዓ ህግ መሰረት የተፈጸመ የሆነ እንደሆነ ወይም ባለጉዳዮቹ በእስልምና ሃይማኖት ሥርዓት ለመዳኘት ፈቅደው ከሆነ፤ ማናቸውም የጋብቻና የጋብቻ ውጤት፣ የፍቺና የፍቺ ውጤት፣ የቀለብ አወሳሰን፣ አካለ መጠን ያልደረሱ ሕፃናት አስተዳደግና ሞግዚትነት ወይም በቤተሰብ ተዛምዶ እንዲሁም የህግ ችሎታ ያጡ ሰዎች ላይ የሚነሱ ጉዳዮችን አስመልክቶ፤

ለ) የወቅፍና የወቅፍ አስተዳደር (ናዚርነት)፣ የስጦታ (ሂባ)፣ የውርስ፣ ውርስ ማጣራትና ውርስ ሀብት ክፍፍል፣ ወይም የኑዛዜ ጉዳዮችን በተመለከተ አውራሽ ወይም ስጦታ አድራጊ ወይም ተናዛዥ ሙስሊም የሆነ እንደሆነ ወይም ሟች በሞተበት ሰዓት ሙስሊም ሆኖ የሞተ እንደሆነ፤

ሐ) በግልጽ የሽሪዓ ህጉን መሰረት አድርገው የተመሰረቱ ስምምነቶችና ግንኙነቶች ጋር በተያያዘ የሚነሱ አለመግባባቶች፤

መ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ-ሐ) በተገለጹት ጉዳዮች ላይ በሚቀርቡ ክሶች ጋር ተያይዞ የሚሰጡ ፍርዶችና ውሳኔዎች አፈጻጸምና ወጪና ኪሣራ መወሰንን በተመለከተ፤

ሠ) በውጪ ሀገር የሞተ/ሞተች ሙስሊም ኢትዮጵያዊ/ዊት የቀብር ስነ ስርዓት እንዲፈጸም የሚሰጥ ፍቃድና የጋብቻ ስነ ስርዓትን የሚያከናውኑ የሽሪዓ አጋቢዎች ፍቃድ መስጠትና መሻር፤

፪ በዚህ አንቀጽ ስር በተገለፁት ጉዳዮች ላይ ፍ/ቤቶቹ የዳኝነት ሥልጣን የሚኖራቸው ተከራካሪ ወገኖች በሽሪዓ ህግ ለመዳኘት ፍቃደኝነታቸው ከዚህ በታች በአንቀጽ ፭ በተደነገገው መሰረት የተረጋገጠ ከሆነ ብቻ ይሆናል፡፡

፭ ስለ ፍቃደኝነት አሰጣጥ ወይም አገላለጽ

፩. በሽሪዓ ፍርድ ቤት የሚቀርቡ ተከራካሪዎች በፍርድ ቤቶቹ ለመዳኘት ፍቃደኝነት ተገኝቷል የሚባለው የሽሪዓ ፍርድ ቤቶቹ የወል የዳኝነት ስልጣን በሆኑ ጉዳዮች ላይ ተከራካሪ ወገኖች አንዱ በሽሪዓ ፍርድ ቤት ለመዳኘት አቤቱታ አቅርቦ ሌላኛው ተከራካሪ ወገን በፍርድ ቤቱ ለመዳኘት ፈቃደኛ መሆኑን በመጀመሪያው ቀጠሮ ያሳወቀ እንደሆነ ነው፡፡

፪. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ ስር የተቀመጠው እንደተጠበቀ ሆኖ የፍርድ ቤቱ መጥሪያ በአግባቡ የደረሰው ተከራካሪ ወገን ጉዳዩ በሽሪዓ ፍርድ እንደሚዳኝ እያወቀ በመጀመሪያ ቀጠሮ

ቀን ያልተገኘ እንደሆነ ወይም በስነ- ስርዓት ህጉ መሰረት ጉዳዩ እንዲ ተከራካሪ ወገን በሌለበት እንዲቀጥል የተወሰነ እንደ ሆነ ፍቃድ እንደ ተገኘ ተደርጎ ይቆጠራል።

፫. ግንኙነቱ በተመሰረተበት ውል ወይም ማንኛውም ስምምነት ላይ ግራ ቀኙ ከውሉ/ከስምምነቱ ጋር ተያይዞ የሚነሱ አለመግባባቶች በሽሪዓ ህጉ ወይም በሽሪዓ ፍርድ ቤቱ እንደሚዳኙ በግልጽ ያስቀመጡ እንደሆነና ጉዳዩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 ስር የሽሪዓ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣን በተሰጠው ጉዳዩ ከሆነ በሽሪዓ ፍርድ ቤቱ እንዲታይ ፍቃድ እንደተገኘ ይቆጠራል።

፬. በሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ተከራካሪ ከሆኑ ወገኖች መብት የመነጨለት ተተኪ ባለጉዳይ በመታየት ላይ ባለው ጉዳይ ላይ ፍቃደኝነትን መሰረት አድርጎ መቃወሚያ ለማንሳት አይችልም።

፭. የሶስተኛ ወገን ተከራካሪዎችን ፍቃደኝነት በሚመለከት፡-

ሀ. በሽሪዓ ፍርድ ቤት ታይቶ በተወሰነ ወይም በመታየት ላይ ባለ ጉዳይ የተሰጠው ወይም ሊሰጥ የሚችለው ውሳኔ ወይም ትዕዛዝ መብትና ጥቅሜን ይነካል የሚል ወገን በስነ ስርዓት ህጉ መሰረት በሚያቀርበው አቤቱታ ላይ በሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ለመዳኘት ፍቃደኛ አለመሆኑንም በግልጽ እስካላመለከተ ድረስ ሽሪዓ ፍርድ ቤቱ መብትና ጥቅሙ የሚነካ መሆኑን አረጋግጦ ወደ ክርክሩ እንዲገባ ከወሰነ በኋላ፤

ለ. በፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ የክርክሩ ተካፋይ እንዲሆን የታዘዘ ሶስተኛ ወገን ለክርክሩ በሚያቀርበው አቤቱታ ጽሁፍ፣ መከራከሪያ ጽሁፍ ወይም ማመልከቻ ላይ በሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ለመዳኘት ፍቃደኛ አለመሆኑንም በግልጽ እስካላመለከተ ድረስ፤

ፍቃደኝነትን መሰረት አድርጎ መቃወሚያ ለማንሳት አይችልም።

፮. በሽሪዓ ፍርድ ቤት ለመዳኘት ፈቃድ አለመኖሩ ሲረጋገጥ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን ለማየት ስልጣን እንደሌለው በመግለጽ መዝገቡን ዘግቶ ተከራካሪዎቹን ያሠናብታል።

ክፍል ሶስት

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የዳኝነት ስልጣን

፩ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣንና የሰበር ችሎት ውሳኔዎች ውጤት

፩ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

ሀ) ከአንድ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ችሎት ወደ ሌላ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት እንዲዘዋወር በሚቀርብ ጥያቄ ላይ፤ እና

ለ) በክልልና በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ወይም በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች መካከል የሚነሳ የዳኝነት ስልጣን በሚቀርብ ጥያቄ ላይ ፡፡

፪ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ የይግባኝ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

ሀ) የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣኑ ውሳኔ በሰጠባቸው ጉዳዮች፤ ወይም

ለ) የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በይግባኝ ሰሚነት ሥልጣኑ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ከሰጠው ውሳኔ የተለየ ውሳኔ የሰጠባቸው ጉዳዮችን፤

፫. በተጨማሪም የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በዚህ አዋጅ የተቋቋመ ሲሆን ችሎቱም፡-

ሀ) የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በይግባኝ ሰሚነት ስልጣኑ ዓይቶ በሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ ላይ ወይም የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በይግባኝ ሰሚነቱ አይቶ በሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ ላይ፤

ለ) የክልል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የመጨረሻ ስልጣን ያለው ሽሪዓ ፍርድ ቤት በሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ ላይ፤ ወይም

ሐ) የሽሪዓ ህግን አላግባብ የሚተረጉም ወይም ለጉዳዩ አግባብነት የሌለው የሽሪዓ ህግ ምንጭ የሚጠቅስና በሀገር ደረጃ ወጥ የሆነ የሽሪዓ ህግ አተረጓጎም እንዲኖር የሚረዱ ጉዳዮች ላይ ወይም የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ወይም የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ከሰጠው አስገዳጅ የሽሪዓ ህግ ትርጉም ጋር ተቃርኖ የተወሰነ የመጨረሻ ውሳኔ ላይ፤

የተፈጸመ መሰረታዊ የሽሪዓ ህግም ሆነ ወይም የስነ ስርዓት ህጎች አተረጓጎም ስህተት አለበት ተብሎ ከተከራካሪ ወገኖች የሚቀርብ አቤቱታን መርምሮ የመወሰን ስልጣን ይኖረዋል።

፬. የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ከአምስት ያላነሱ ዳኞች በተሰየሙበት የሰበር ሰሚ ችሎት የሚሰጠው መሰረታዊ የሽሪዓ ህግ ወይም የስነ ስርዓት ህጎች ትርጉም በሽሪዓ ፍርድ ቤት ታይተው በተወሰኑ ጉዳዮች ላይ የመጨረሻው ውሳኔ ሲሆን ውሳኔው ከተሰጠበት እለት አንስቶ በየትኛውም ደረጃ በሚገኝ የሀገሪቱ የፌዴራልም ሆነ የክልል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ላይ አስገዳጅነት ይኖረዋል።

፭ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በሰበር ችሎቶች አስገዳጅ ህግ ትርጉም የተሰጠባቸው ውሳኔዎች በኤሌክትሮኒክስ ወይም በህትመት ሚዲያዎች በተቻለ ፍጥነት ያሰራጫል።

፮ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ተደራጅቶ ወደ ስራ እስከሚገባበት ጊዜ ድረስ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት በባለጉዳዮች ጠያቂነት በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ችሎቶች መካከል መሰረታዊ የትርጉም ልዩነት ያለባቸው የሽሪዓውን ህግ የሚመለከቱ ጉዳዮች ሲነሱ ከአምስት ያላነሱ ዳኞች ተሰይመው እንዲያዩት ለማድረግ ይችላል።

፯ በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግን መሰረት አድርገው በሰጡት የመጨረሻ ትዕዛዝ፣ ብይን፣ ፍርድ ወይም ውሳኔ ላይ የሥነ ሥርዓት ህግ አተረጓጎም መሰረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽሞብኛል በሚል ተከራካሪ ወገን አመልካችነት በቀረበ የሰበር አቤቱታ ላይ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ጉዳዩን አይቶ ተፈጸመ በተባለው የፍትሐ ብሔር ስነ ስርዓት ህግ ግድፈት ላይ ተገቢው የመወሰን ስልጣን አለው።

፯ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ስልጣን

የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ የሚከተሉት ስልጣኖች ይኖሩታል።

፩ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ግምታቸው ከብር ፲ ሚሊዮን (አስር ሚሊዮን ብር) በላይ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ስልጣን ይኖረዋል።

፪ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የወሰነውን ውሳኔ በይግባኝ የማየት ሥልጣን ይኖረዋል።

፫ አንድን ጉዳይ ከአንድ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ወደ ሌላ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ወይም ወደ ራሱ እንዲዛወር የሚቀርብን ጉዳይ ለማየት ሥልጣን ይኖረዋል።

፬ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣን

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ግምታቸው እስከ ብር ፲ ሚሊዮን (አስር ሚሊዮን) የሚሆኑ ጉዳዮች ላይ ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፯(፩) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ግምታቸው በገንዘብ ሊተመን በማይችሉ ጉዳዮች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል።

ክፍል አራት

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አደረጃጀትና አሰራር

፱ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንቶች፣ ዳኞችና ሌሎች ሰራተኞች

፩ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት አንድ ፕሬዝዳንት እና አንድ ምክትል ፕሬዝዳንት እንዲሁም ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ዳኞችና ፊደለት-ራሮች ይኖሩታል።

፪ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ሠራተኞች ይኖሩታል።

፲ የፌዴራል ከፍተኛና መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች

የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤትና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ለየፍርድ ቤቶቹ ፕሬዝዳንት፣ እንደ አስፈላጊነቱ ምክትል ፕሬዝዳንት፣ ተጠሪ ዳኞች፣ ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ዳኞች፣ ፊደለት-ራሮች እንዲሁም ሌሎች ሠራተኞች ይኖሯቸዋል።

፲፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ችሎትና የማስቻያ ስፍራ

፩ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ችሎቶች በአንድ ዳኛ ያስችላሉ።

፪ በፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤትና በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ችሎቶች አንድ ሰብሳቢና ሁለት ዳኞች ተሰይመው ያስችላሉ።

፫ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ማስቻያ ስፍራ አዲስ አበባ ይሆናል ።

፬ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት እና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የማስቻያ ስፍራ በአዲስ አበባና በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮች ይሆናል።

፭ የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤትና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የተገልጋዩን ማህበረሰብ ብዛት እና የፍርድ ቤቶቹን በጀት ባማከለ ሁኔታ ተጨማሪ ምድብ ችሎቶች ይኖሯቸዋል።

፲፪ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የሥራ ቋንቋ

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የሥራ ቋንቋ የፌዴራል መንግስቱ የስራ ቋንቋ ይሆናል።

፪ የፌዴራል መንግስት የስራ ቋንቋ ለማይችል ባለጉዳይ ፍርድ ቤቱ አስተርጓሚ ይመድብለታል።

፲፫ በግልጽ ችሎት ስለማስቻልና ከችሎት ስለመነሳት

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ለሕዝብ ግልጽ በሆነ ሁኔታ ያስችላሉ።

፪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ቢኖርም የተከራካሪዎችን የግል ህይወት፣ የህዝብ ሞራል ሁኔታ ወይም ግብረገብነትን ለመጠበቅ በሽሪዓ ህጉ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ፍርድ ቤቶቹ በዝግ ችሎት ያስችላሉ።

፫ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኛ ከችሎት እንዲነሳ ከተከራካሪ ወገኖች አንዱ ለፍርድ ቤቱ ማመልከቻ ማቅረብ ይችላል።

፬ ከችሎት እንዲነሳ ማመልከቻ የቀረበበት ዳኛ የሚነሳበትን ምክንያትና ሁኔታ እንዲሁም ማመልከቻው ስለሚያስከትለው ኪሳራና ቅጣት በተመለከተ የሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ሽሪዓ ህጉን መሰረት አድርጎ የሚያወጣው የሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ስነ ስርዓትና አሰራር ህግ እንደተጠበቀ ሆኖ በጉዳዩ ላይ ከሽሪዓ ህጉ ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ አግባብነት ያላቸው የፌዴራል ፍርድ ቤቶች አዋጅ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፭. ከላይ የተመለከቱት የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ዳኛው በችሎት ላይ ሊቀመጥ የማይገባው መሆኑን በራሱ ሲያውቅ ከችሎት ተነስቶ ሌላ ዳኛ እንዲተካ ይደረጋል።

ክፍል አምስት

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞች መስፈርትና አሻሻሏል

፲፬ ዳኛ ሆኖ ለመመረጥ የሚያበቁ ሁኔታዎች

፩. የሚከተሉትን ሁኔታዎች የሚያሟላ ማንኛውም ሙስሊም ኢትዮጵያዊ በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ዳኛ ሆኖ ሊሾም ይችላል፡፡

ሀ) በእስልምና ትምህርት ተቋማት በሽሪዓ ሕግ የሠለጠነ ወይም በሽሪዓ ሕግ በቂ የሆነ ልምድና ዕውቀት ያካበተ፤

ለ) በታታሪነቱና በሥነ ምግባሩ መልካም ስም ያተረፈ፤

ሐ) የወንጀል ሪከርድ የሌለበት ወይም ከዚህ በፊት ከየትኛውም ተቋም በስነምግባር ጉድለት ያልተሰናበተ፤

መ) የየትኛውም ፖለቲካ ፓርቲ አባል ያልሆነ፤

ሠ) ዳኛ ሆኖ ለመሥራት ፈቃደኛ የሆነ፤ እና

ረ) ዕድሜው ከ፳፭ ዓመት በላይ የሆነ፡፡

፪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ ስር የተቀመጠው እንደተጠበቀ ሆኖ ለፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ወይም ለፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኝነት የሚወዳደር ዳኛ በሽሪዓ ፍርድ ቤት በዳኝነት ያገለገለበት እንደ ስራ ልምድ ይያዝላታል፡፡

፫ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ ከኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት የዑለማ ጉባዔ ጋር በመተባበር የሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኝነት መስፈርቶችና የምልመላና አመራረጥ አሰራርን የሚደነግግ መመሪያ ያወጣል፡፡

፲፭ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንቶች እና ዳኞች አሻሻሏል

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ ከኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት ዑለማ ጉባዔ ጋር በመተባበር የዳኞችን ምልመላ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲፬ ድንጋጌዎች መሰረት ያከናውናል፡፡

፪ ጉባዔው የተመለመሉትን ዕጩ ዳኞችን አጭር የሕይወት ታሪክ መግለጫ አዘጋጅቶ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሰረት በማቅረብ ሹመታቸው እንዲጸድቅ ያደርጋል።

፫ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንቶች እና ዳኞች ሹመት የሚጸድቀው፤

ሀ. የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት እና ምክትል ፕሬዝዳንት ሹመት በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሲሆን፤

ለ. የፌዴራል ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤትና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንቶች እና የሌሎች በየትኛውም ደረጃ የሚመደቡ ዳኞች ሹመት በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው።

፬ኛ ስለ ዳኞች ደሞዝ፣ ጥቅማጥቅምና ሌሎች ተያያዥ ጉዳዮች

በዚህ አዋጅ መሰረት ለተሾመ ማንኛውም ዳኛ የፌዴራል ዳኝነት አስተዳደር ጉባዔ አዋጅ ስለ ዳኞች የስራ ዘመን፣ ያለመከሰስ መብት፣ የደረጃ እድገት፣ ዝውውር፣ እረፍት፣ የምርምር ስራ ተሳትፎ፣ ስልጠና፣ የቪ.አይ.ፒ አገልግሎት፣ ጥቅማ ጥቅም፣ የስራ ስንብትና ሌሎችም ጉዳዮች የተደነገጉ ድንጋጌዎች በሙሉ ለፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ዳኞችም ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ክፍል ስድስት

ስለ ፕሬዝዳንቶች ምክትል ፕሬዝዳንትና ተጠሪ ዳኞች አሟላጭ፣ ስልጣንና ተግባር

፲፮ ጠቅላላ ድንጋጌዎች

፩. የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት በፍርድ ቤቱ አስተዳደር ጉባዔ እና በኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት ዑለማ ጉባዔ ትብብር ተመልምለው በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የሚሾሙ አንድ ፕሬዝዳንትና አንድ ምክትል ፕሬዝዳንት ይኖሩታል።

፪ የፌዴራል ከፍተኛና መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በተመሳሳይ መልኩ የሚመለመሉና በጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የሚሰየሙ አንድ፣ አንድ ፕሬዝዳንት ይኖራቸዋል።

፫. ከምድብ ችሎቶችና የፍርድ ቤቶች ስራ ብዛት አንጻር እንደ አስፈላጊነቱ ለፌዴራል ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ምክትል ፕሬዝዳንቶችና የምድብ ችሎት ተጠሪ ዳኞች ሊኖሯቸው ይችላል።

፬. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ መሰረት የሚሾሙ ምክትል ፕሬዝዳንቶች በጉባዔው ተመልምለው በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ፊት የሚሾሙ ሲሆን የምድብ ችሎት ተጠሪ ዳኞች በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በጉባዔው የሚሾሙ ይሆናል።

፭. የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንትና ምክትል ፕሬዝዳንት የሚሾሙት ላልተወሰነ ጊዜ ሲሆን ከጉባዔው 1/3ኛ በሚሆኑት አባላት ጥያቄ በ2/3ኛ ድምጽ ተወስኖ በኢ.ፌ.ዴ.ሪ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ቀርቦ ሲጸድቅ በማንኛውም ጊዜ ከኃላፊነታቸው ሊነሱ ይችላሉ።

፲፰ የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት ስልጣንና ተግባር

የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት፦

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶችን በበላይነት ያስተዳድራል፤

፪ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ፕሬዝዳንቱ

ሀ) በየደረጃው ያሉ የሽሪዓ ፍርድ ቤቶችን መዋቅር አዘጋጅቶ ለፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ ያቀርባል፤ ሲፈቀድለት በሥራ ላይ ያውላል፤

ለ) በዚህ አዋጅ ለፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ የተሰጡ ስልጣንና ኃላፊነቶች እንደተጠበቁ ሆነው ዳኞችን፣ የፌዴራል ጠቅላይና ከፍተኛ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ሰብሳቢ ዳኞች፣ ለፌዴራል ከፍተኛና መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ተጠሪ ዳኞችን እንዲሁም ሌሎች ተሟላጾችን በየደረጃው የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ውስጥ በመደልደል ያሠራል፤

ሐ) የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የአስተዳደር ሰራተኞችን ይቀጥራል፤ ደልድሎ ያሰራል፤ ያሰናብታል፤

መ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፫(፲፪) መሰረት የሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞች ቀጣይነት ያለው ስልጠና ማግኘታቸውን ይከታተላል፤

ሠ) የፌዴራል ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ሰራተኞችን የሚመለከቱ ህጎች እንዲሁም በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፫(፰) መሰረት የተደነገጉ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰራተኞች የአሰራር ስነ ስርዓቶችን ተፈጻሚ መሆናቸው ይከታተላል፤

ረ) የፍርድ ቤቶችንና የጉባዔውን የስራ ዕቅድና በጀት አዘጋጅቶ የፌዴራል ፍርድ ቤቶች እቅድና በጀት ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ከመቅረቡ ከአስራ አምስት ቀናት በፊት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት በማቅረብ በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሲፈቀድለት በሥራ ላይ ያውላል፤

ሰ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፴፪ መሰረት ለፍርድ ቤቱ በመንግስት ከሚገኘው በጀት በተጨማሪ ለፍርድ ቤቶቹ የሚያስፈልጋቸውን የበጀት ድጋፍ ከጉባዔው ጋር በመተባበር ያፈላልጋል ጉባዔው ድጋፉን ለመቀበል ፈቅዶ ሲያጸድቅለትም ስራ ላይ ያውላል፤

ሸ) የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤትን ፋይናንስ ያስተዳድራል፤

ቀ) የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ስላከናወኗቸው ስራዎች አፈፃፀም በቋሚነት በየሩብ ዓመቱ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት ሪፖርት ያቀርባል፤

በ) የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶችን እና የጉባዔውን የስራ አፈጻጸምና የበጀት አጠቃቀም ዓመታዊ የስራ አፈጻጸም ሪፖርት፤ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት የፌዴራል ፍርድ ቤቶችን ዓመታዊ የስራ አፈጻጸም ሪፖርት ከማቅረቡ ከአስራ አምስት ቀናት በፊት ያቀርባል፤

ተ) የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤትን በመወከል አስፈላጊ ቦታዎች ላይ ይገኛል፤ መግለጫዎችን ይሰጣል፤

ቸ) ሌሎችም በዚህ አዋጅ የተሰጡትንና ከፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ የሚሰጡትን ህጋዊ ተግባራትን ያከናውናል።

፲፱ የምክትል ፕሬዝዳንቱ ስልጣንና ተግባር

ምክትል ፕሬዝዳንቱ፡

፩ በፕሬዝዳንቱ የሚመሩለትን ጉዳዮች ያከናውናል፤

፪ ፕሬዝዳንቱ በማይኖርበት ጊዜ ፕሬዝዳንቱን ተክቶ ይሠራል።

፳ የፌዴራል ከፍተኛና መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ፕሬዝዳንቶች ስልጣንና ተግባር

የፌዴራል ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ፕሬዝዳንቶች፡-

፩ ፍርድ ቤቶቻቸውን ይወክላሉ፤

፪. የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ፕሬዝዳንት በሚሰጠው መመሪያ መሠረት የየፍርድ ቤቶቻቸውን ሥራ ይመራሉ፤

፫ የየፍርድ ቤቶቻቸውን ፋይናንስ ያስተዳድራሉ፤

፬ የየፍርድ ቤቶቻቸውን የአስተዳደር ሠራተኞች ያስተዳድራሉ፤

፭ ስለተከናወኑ ሥራዎች ለፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት በስታትስቲክስ የተደገፈ መግለጫ በየሩብ ዓመቱ ሪፖርት ያቀርባሉ፤

፮ ስለ ሥራዎቻቸው እንደ አስፈላጊነቱ ከጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ፕሬዝዳንት ጋር በመመካከር ያከናውናሉ፤

፯ ሌሎችም በሕግና በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት የሚሰጧቸውን ህጋዊ ተግባራት ያከናውናሉ።

ክፍል ሰባት

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ

፳፩ መቋቋም

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ (ከዚህ በኋላ “ጉባዔ” እየተባለ የሚጠራ) በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።

፪ ጉባዔው የራሱ ህጋዊ ሰውነት ያለው ተቋም ነው።

፳፪ ስለጉባዔው አደረጃጀት

፩ ጉባዔው የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል።

ሀ) የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት፤

ለ) የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት፤

ሐ) የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ምክትል ፕሬዝዳንት፤

መ) የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አንድ ተወካይ፤

ሠ) በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ዳኞች የጋራ ስብሰባ የሚወክል አንድ የዳኞች ተወካይ፤

ረ) ከኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት ዑለማ ጉባዔ አባላት ውስጥ ሁለት ተወካይ፤

ሰ) በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት የሚወክል በዳኝነት ስራ የረዥም ጊዜ ልምድ ያለው ሙስሊም የፌዴራል ፍርድ ቤት ዳኛ፤

ሸ) በሞያዊ ብቃት፣ በስነ ምግባሩ የተመሰገነና ማህበራዊ ተቀባይነቱ ከፍተኛ ሆኖ ለህግ የበላይነትና ለሽሪዓ ፍትህ ስርዓቱ እድገት ቁርጠኝነት ያለውና የጎላ አስተዋጽኦ ያበረከተ ወይም ለማበርከት ይችላል ተብሎ የሚገመት በጉባዔው የሚመረጥ አንድ ሰው።

፪ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት እና የፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት እንደ ቅደም ተከተላቸው የጉባዔው ሰብሳቢና ምክትል ሰብሳቢ ይሆናሉ።

፫ የጉባዔው ሰብሳቢና ምክትል ሰብሳቢ በሌሎች ጊዜ ጉባዔው ከአባላቱ መካከል በድምጽ ብልጫ አንድ ጊዜያዊ ሰብሳቢ በመሰየም ስራውን ያከናውናል።

፬ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ ከ(መ) እስከ (ሰ) ድረስ የተመለከቱት የጉባዔው አባላት ከጉባዔው አባልነታቸው ለመልቀቅ በሚፈልጉበት ወቅት በጉባዔው ጽ/ቤት በኩል ቢያንስ ከሁለት ወር አስቀድሞ ለጉባዔው በጽሁፍ መልቀቂያ ማቅረብ አለባቸው።

፳፫ የጉባዔው ስልጣንና ተግባር

ጉባዔው የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩ ለፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንትና ምክትል ፕሬዝዳንትነት የተመለመሉ እጩዎችን በሚመለከት ከማንኛውም ሰውና ቦታ ማስረጃዎችን በመሰብሰብ ብቁ የሆኑትን ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት በማቅረብ በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እንዲሾሙ ያደርጋል።

፪ ለፌዴራል ከፍተኛና መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት የተመለመሉ እጩ ፕሬዝዳንቶችን በሚመለከት ከማንኛውም ሰውና ቦታ ማስረጃዎችን በመሰብሰብ ብቁ የሆኑትን በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እንዲሾሙ ያደርጋል።

፫ ከኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት ዑለማ ጉባዔ ጋር በመተባበር የመለመላቸውን የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞችን በሚመለከት ከማንኛውም ሰውና ቦታ ማስረጃዎችን በመሰብሰብ ብቁ የሆኑትን በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እንዲሾሙ ያደርጋል።

፬ በፌዴራል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት አቅራቢነት የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ፊደስትራሮችንና ረዳት ዳኞችን ይሾማል፤ ደሞዝና አበላቸውን እንዲሁም ጥቅማጥቅሞቻቸውንና ከስራ የሚሰናበቱበትን ሁኔታ ይወስናል፤

፭ የጉባዔውን አደረጃጀትና አሰራር መመሪያና የጉባዔው ልዩ ልዩ ኮሚቴዎች የሚመሩበትን የስራ ደንብ ያወጣል። አፈጻጸማቸውን ይከታተላል።

፮ ከኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት ዑለማ ጉባዔ ጋር በመተባበር የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት የወል የዳኝነት ስልጣን ስር በሚወድቁ ጉዳዮች ላይ የተጠቃለሉ የሽሪዓ መሰረታዊና የስነ ስርዓት ህግ ማጣቀሻ ያዘጋጃል። ያጸድቃል።

፯ የዳኞች ምልመላ፣ ስነምግባር ምዘና እና የዲሲፕሊን እርምጃ አወሳሰድ ስነስርዓት መመሪያ ያወጣል። አፈጻጸሙን ይከታተላል።

፰ ተፈጻሚነት ያላቸው የፌዴራል ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ሰራተኞችን የሚመለከቱ ህጎች እንደተጠበቁ ሆነው የፍርድ ቤቶቹን እሴት መሰረት ያደረገ የሽሪዓ ፍርድ ቤት ሰራተኞች የአሰራር ስነ ስርዓት መመሪያ ያወጣል።

፱ የጉባዔው ልዩ ልዩ ኮሚቴዎች የስራ አፈጻጸምን ይገመግማል፤ በግምገማው መሰረትም ውሳኔ ይሰጣል።

፲ የፌዴራል ጠቅላይ፣ ከፍተኛና መጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንቶችና በማንኛውም የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞች ላይ የሚቀርቡ የስነምግባር ጥሰት ክስ መርምሮ ውሳኔ ይሰጣል።

፲፩ በወንጀል የተጠረጠሩ ዳኞችን ያለመከሰስ መብት ያነሳል።

፲፪ ለፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ዳኞች በስነስርዓት ህግና ሌሎች የመደበኛ ትምህርት ርዕሶች ላይ ቀጣይነት ባለው ሁኔታ ስልጠና እንዲሰጥ ያደርጋል።

፲፫ የዳኞችን እድገት፣ ደሞዝ፣ አበል፣ እረፍት ህክምና እና ሌሎችም ጥቅማጥቅሞችን ይወስናል።

፲፬ ለፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች መንግስት ከሚሰጠው በጀት በተጨማሪ ለጉባዔው ተጨማሪ የበጀት ምንጭ ያፈላልጋል።

፲፭ ለጉባዔው አባላት የሚከፈለውን አበል ይወስናል።

፲፮ ከኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች ጠቅላይ ምክር ቤት ዑለማ ጉባዔ ጋር በመተባበር የሽሪዓ ህግ ጥናት፣ ምርምርና ማሰልጠኛ ማዕከል ለማቋቋም ይሰራል።

፳፬ የጉባዔው ስብሰባና አሰራር

፩ ጉባዔው ቢያንስ በወር አንድ ጊዜ በመደበኛነት ይሰበሰባል። አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘውም በማንኛውም ጊዜ ሊሰበሰብ ይችላል።

፪ ከጉባዔው አባላት ሁለት ሶስተኛ የሚሆኑት ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል።

፫ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲፮(፭) ወይም ጉባዔው በሚያወጣው የስብሰባ አመራር ሥነሥርዓት ደንብ በልዩ ሁኔታ ድምጽ እንዲሰጥባቸው የተወሰኑት እንደተጠበቁ ሆነው የጉባዔው አባላት በድምጽ ብልጫ ውሳኔ ያስተላልፋሉ። ሆኖም ግን ድምጹ እኩል ለእኩል በሚሆንበት ጊዜ የዕለቱ የጉባዔ ሰብሳቢ ድምጽ መለያው ይሆናል።

፬ ማንኛውም የጉባዔው አባል የዲሲፕሊን ክስ የቀረበበት እንደሆነ ጉዳዩ ታይቶ ውሳኔ እስኪያገኝ ድረስ በጉባዔውም ሆነ በኮሚቴ ስብሰባዎች ላይ መሳተፍ አይችልም።

፭ የጉባዔው አባላት የተሰጣቸውን ስልጣንና ተግባር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ ስር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለማንኛውም ግለሰብ በውክልና መስጠት አይችሉም።

፮ ከዚህ በላይ የተደነገጉት እንደተጠበቁ ሆነው ጉባዔው የራሱን የስብሰባ አመራር ሥነ ሥርዓት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

፳፭ የጉባዔው ጽ/ቤትና ሰራተኞች

፩ ጉባዔው የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል።

፪ ጽ/ቤቱ ጉባዔው በሚያወጣው መስፈርት መሰረት በጉባዔው የሚሾም ኃላፊ ይኖረዋል።

፫ የጉባዔው ጽ/ቤት ለስራው አስፈላጊ የሆኑ ሰራተኞች ይኖሩታል።

፬ የጉባዔው ጽ/ቤት ኃላፊ፡-

ሀ) ከጉባዔው ሰብሳቢ በሚሰጠው አቅጣጫ መሰረት የጉባዔውን ስብሰባ አጀንዳዎች ከጉባዔው ሰብሳቢ ጋር በመሆን በማዘጋጀት ከጉባዔው ስብሰባ ቀን ሶስት ቀናት በፊት ለጉባዔው አባላት እንዲደርስ ያደርጋል፤

ለ) በጉባዔው ስብሰባዎች ላይ በጸሐፊነት በመገኘት ቃለ ጉባዔ በመያዝ ቃለጉባዔዎች በአባላቱ መፈረማቸውን ያረጋግጣል፤

ሐ) የጉባዔውን ጽ/ቤት የየአለቱን ስራ በኃላፊነት ይመራል ይቆጣጠራል፤

መ) ለጉባዔው የስራ ክፍሎችና ኮሚቴዎች እንደአስፈላጊነቱ ቢሮዎችን ያደራጃል፤

ሠ) ለስራው አስፈላጊ የሆኑ ሰራተኞችን ይቀጥራል የስራ አፈጻጸማቸውን ይገመግማል በግምገማው መሰረትም ውሳኔ ይሰጣል፤

ረ) የጉባዔው አባላትን አበል ይከፍላል፤

ሰ) የጉባዔውን የስራ አፈጻጸም ሪፖርት በየሩብ ዓመቱ ወይም በጉባዔው በተጠየቀበት ወቅት አዘጋጅቶ ያቀርባል፤

፳፮ የጉባዔው በጀት

የዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲፮ እና ፲፰(፪)(ለ) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የጉባዔው በጀት ከፌዴራል መንግሥት በሚሰጥ በጀትና ከሌሎች ምንጮች ከሚገኝ ድጋፍ ይሸፈናል።

ክፍል ስምንት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

፳፮ ፍርድ ቤቶች ስለሚሰሩባቸው ሕጎች

፩. የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የሥልጣን ክልላቸውን መሠረት አድርገው የቀረበላቸውን ጉዳዮች ሲመረምሩ የሽሪዓውን ሕግ መሠረት አድርገው ይዳኛሉ።

፪. የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የሚዳኝቸውን ጉዳዮች የሚመሩት በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፫ (፮) ስር በተደነገገው መሰረት በሚዘጋጀው የተጠቃለለ የሽሪዓ ስነ ስርዓት ህጎች ማጣቀሻ መሰረት ይሆናል።

፫. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፪ እንደተጠበቀ ሆኖ የተጠቃለለ የሽሪዓ ስነ ስርዓት ህግ እስኪዘጋጅ እንዲሁም በሽሪዓ ስነ ስርዓት ህጉ ባልተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ፍርድ ቤቶች የመደበኛውን የፍትሐ ብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ተከትለው ይሰራሉ።

፳፯ ፍርድ ቤትን ስለመድፈር

፩. የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቱን ወይም የዳኞችን በነጻነት መስራት የሚጋፋ ወይም በዳኞች ላይ ተጽዕኖ የሚያደርግ ወይም ለማድረግ የሞከረ ማንኛውም ሰው በሌላ ህግ ከፍ ያለ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር እንደ ነገሩ ከባድነት ከሶስት ወር ባላነሰ ቀላል እስራት ወይም ከሁለት ዓመት ባልበለጠ ጽኑ እስራት ወይም ከአስር ሺ ብር ባልበለጠ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል። ይህንንም ችሎቱ በያዘው መዝገብ ላይ ውሳኔውን ያሳርፋል።

፪. የችሎቱን ትዕዛዝ ወይም ውሳኔ መፈጸም ሲገባው ያልፈጸመ ወይም እንዳይፈጸም መሰናክል የፈጠረ ወይም ያልተባበረ ማንኛውም ሰው በሌላ ህግ ከፍ ያለ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከአምስት ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

፳፱ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ውሳኔዎችና ትዕዛዞች

፩ በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በሥልጣን ክልላቸው በሚሸፈኑ ጉዳዮች ላይ የሚሰጧቸውን ውሳኔዎችና ትዕዛዞች አስፈጻሚ ክፍሎች እንዲፈጽሙ ለማዘዝ ይችላሉ።

፪ የሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ትዕዛዝና ውሳኔ የደረሳቸው አስፈጻሚ አካላትም ሆኑ ግለሰቦች በትዕዛዙ መሠረት የመፈጸምም ሆነ የማስፈጸም ግዴታ አለባቸው።

፫ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ዳኞች በፍርድ ቤቶቹ ውሳኔ መሰረት ለማስፈጸም በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕጉና ሌሎች የመደበኛ ፍርድ ቤቶች ፍርዶች አስፈጻሚ አካላት ህግና መመሪያዎች መሰረት አስፈላጊውን ህጋዊ የአፈጻጸም እርምጃዎችን ሊወስዱ ይችላሉ።

፬ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ያጸደቁት ወይም የወሰኗቸው የጋብቻ ሁኔታዎች የጋብቻውን ስነ ስርዓት በድጋሚ ማከናወን ሳያስፈልግ በወሳኝ ኩነቶች መዝገብ እንዲሰፍር ይደረጋል።

፭ የፍርድ ቤቶቹን ትዕዛዞችና ውሳኔዎች ትክክለኛ ግልባጭ የሚያረጋግጡ ሬጅስትራሮች የፊርማ ናሙና የመደበኛ ፍርድ ቤቶች ሬጅስትራሮች ፊርማ ናሙናዎች ወደሚላኩባቸው የሀገር ውስጥና ዓለም ዓቀፍ ተቋማት መላካቸውን ፍርድ ቤቶቹ ያረጋግጣሉ።

፴ ስለዲሲፕሊን እርምጃ አወሳሰን

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች አስተዳደር ጉባዔ የፍርድ ቤቶቹ ፕሬዝዳንቶችና ዳኞች ላይ የሚቀርብ ዲሲፕሊን ክስ መርምሮ የመወሰንና በውሳኔው መሰረት መፈጸሙን የመከታተል ስልጣንና ኃላፊነት ይኖረዋል።

፪ ከዚህ ጋር ተያይዞ ጉባዔው የሚያወጣቸው የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞችና ሰራተኞች አሰራር ስነስርዓትን የሚመለከቱ መመሪያዎች እንደተጠበቁ ሆነው የፌዴራል ፍርድ ቤት ዳኝነት አስተዳደር አዋጅ፣ የፌዴራል ፍርድ ቤት ዳኞች መተዳደሪያ ደንብና የፌዴራል ፍርድ ቤቶች የአስተዳደር ሰራተኞች ደንብ እንደአግባብነታቸው የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞችንና ሰራተኞች ለሚመለከቱ የዲሲፕሊን ጉዳዮች አወሳሰን ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

፴፩ መሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

ይህ አዋጅ ከመጽናቱ በፊት በአዲስ አበባና በድሬዳዋ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በመታየት ላይ ያሉ ጉዳዮች በቀድሞው አዋጅ ስር የሚታዩ ይሆናል።

፴፪ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በጀት

የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በጀት ከሚከተሉት ምንጮች የሚገኝ ይሆናል፤

ሀ) ከፌዴራሉ መንግሥት በሚመደብ በጀት፤

ለ) ከሌሎች ጉባዔው ካጸደቃቸው ምንጮች ከሚገኝ ድጋፍ።

፴፫ ስለ ዳኝነት ክፍያ

በፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች የሚቀርቡ ጉዳዮች የዳኝነት ክፍያን በሚመለከት በፌዴራል ፍርድ ቤቶች የዳኝነት አከፋፈል ደንብ ድጋጌዎች መሰረት የሚፈጸም ይሆናል።

፴፬ ስለ ተሻሩ ህጎች

፩ የፌዴራል ሽሪዓ ፍርድ ቤቶችን አቋም ለማጠናከር የወጣው አዋጅ ቁጥር ፻፹፰/፲፱፻፪ በዚህ አዋጅ ተሸሯል።

፪ ይህን አዋጅ የሚቃረን ወይም በዚህ አዋጅ የተሸፈኑ ጉዳዮችን የሚመለከት ማንኛውም ሕግ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

፴፭ አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ጊዜ አንስቶ የፀና ይሆናል።

አቶ ታዬ አጽቀስላሴ

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ፕሬዚዳንት